

AL DENTE - 2015 - CAFÉ APFELSTRUDEL LESBRIEF

Toneelgroep Al Dente speelt

Café Apfelstrudel

*een verzameling
verhelderende samenspraken
op basis van teksten
van Bob den Uyl*

Inhoud

Toneelgroep Al Dente

1. Theater
2. Café Apfelstrudel
 - 2.1 Bob den Uyl
 - 2.2 De Wet van Den Uyl
 - 2.3 De voorstelling
3. Café Apfelstrudel: voorbereiding
4. Café Apfelstrudel: verwerking

Voorstellingen

*Theater De Ware Liefde
Kagerstraat 1
Leiden*

Data

20.30 uur / zo 15.00 uur

- do 29 oktober *try-out*
- vr 30 oktober *première*
- za 31 oktober
- zo 1 november
- vr 6 november
- za 7 november
- zo 8 november
- do 12 november
- vr 13 november
- za 14 november

*Reserveren www.aldente.nl
of 06-84864364*

Bewerking en regie

- Jos Nijhof

Spel

- Kees van Egmond
- Hannah Groos
- Robbert Hilgeman
- Maaïke Roovers
- Lieuwe van der Weij
- Bram Wildeman

TONHEELGROEP AL DENTE

Toneelgroep Al Dente is in 1993 opgericht en heeft in het verleden een aantal toneelklassiekers gespeeld (*Hamlet, Alkestis, Faëton*) naast minder bekende teksten en eigen bewerkingen van romans en verhalen (*De zondagswandeling, Circus Mrozek, Dwaallicht*). Kenmerkend voor Al Dente is de directe, confronterende manier van acteren, waarbij de acteurs zich niet verstoppen achter hun personage, en waarbij het proces - theater maken - zichtbaar blijft in het product - de voorstelling. 'Probeer het niet te zijn, probeer het te spelen' is dan ook het motto van regisseur Jos Nijhof. Al Dente is de vaste bespeler van het kleine theater De Ware Liefde aan de Kagerstraat 1 te Leiden (Visser 't Hooft Lyceum). Daarnaast speelde Al Dente de laatste jaren regelmatig voorstellingen in De Waag en in Scheltema in Leiden. In 2013 speelde de groep *De Kersentuin* van Anton Tsjechov in het voormalige Weeshuis aan de Hooglandse Kerkgracht in Leiden en in 2014 *Mariken van Nieumeghen* in het Leidse Volkshuis aan de Apothekersdijk.

1. THEATER

Waarschijnlijk hebben jullie allemaal weleens een toneelvoorstelling bezocht. Omdat toneelspelen een bezigheid is van mensen die in levenden lijve voor je staan, stelt toneel niet alleen eisen aan de acteurs, maar ook aan de toeschouwers.

Ga maar na: voor een acteur op een filmdoek maakt het niet uit of jij in de zaal zit te lachen, zit stil te zijn of lawaai te maken. Hij hoort het niet wanneer je mobiel afgaat of wanneer je een zak chips zit leeg te eten. Maar voor een toneelacteur is dat natuurlijk heel anders...

- Hoe ervaart een toneelacteur de aanwezigheid van mensen in de zaal, denk je?
- Misschien spreek je wel uit ervaring! Heb je zelf weleens toneel gespeeld? Bijvoorbeeld in de musical van groep 8 op de basisschool, bij een kinder- of jeugdtheaterclub, bij feestjes in de familie?
- Zo ja, wat herinner je je daarvan? Bijvoorbeeld van de voorbereidingen, van de zenuwen tijdens de voorstelling, van de reacties achteraf?
- Als een toneelspeler zegt: 'Ik ben de keizer van China', is hij dat dan ook echt? Natuurlijk niet! 'Toneelspelen is liegen' zegt men wel eens: kun je begrijpen wat daarmee bedoeld wordt?
- Heb je wel eens een toneelstuk gezien in bijvoorbeeld het dorpshuis, de Leidse Schouwburg of een ander theater(tje)? Bijvoorbeeld een kinder- of jeugdvoorstelling of een voorstelling waar familieleden of bekenden in meespeelden? Wat vond je van die ervaring?

Hieronder zie je het woord THEATER. Denk niet al te lang en al te diep na, maar noteer daar omheen eens allerlei woorden waaraan jij denkt

THEATER

2. CAFÉ APFELSTRUDEL

2.1. Bob den Uyl

Bob den Uyl werd als Jacob den Uyl geboren op 27 maart 1930 in Rotterdam. Na het behalen van zijn mulo-examen had hij verschillende kantoorbaantjes. Hij volgde een cursus Frans en Engels en speelde trompet in een aantal jazzorkesten. Vanaf 1968 kon hij leven van zijn

werk als schrijver en journalist.

In 1966 ontving hij voor zijn eerste verhalenbundel, *Vogels kijken*, de novelprijs van de gemeente Amsterdam. Een thema dat bij Den Uyl vaak voorkomt is het reizen. De personages in zijn verhalen (vaak een ik-figuur die min of meer samenvalt met

Bob den Uyl zelf) gaan steeds planmatig op zoek naar dingen waarover ze zekerheid willen, maar keren òf met lege handen terug, òf vinden iets totaal anders dan ze hadden verwacht.

In zijn eerste verhalen spelen *surrealistische* elementen een grote rol: er gebeuren dingen die in de werkelijkheid beslist niet zouden kunnen gebeuren, maar geleidelijk ontwikkelt Den Uyl zich tot een *realist* die alledaagse gebeurtenissen op een bijzondere, vaak ironische manier vertelt en beschrijft. Zijn stijl is droog, met korte zinnen, maar met lange uitweidingen die bijna altijd een zeer komisch effect hebben.

Voor de verhalenbundel *Een zachte fluittoon* (1968) kreeg hij de Anna Blamanprijs en *Gods wegen zijn duister en zelden aangenaam* (1975) werd bekroond met de Multatuliprijs.

Een aantal van zijn verhalen werd vertaald in het Russisch, Spaans en Duits.

Behalve verhalen en enkele gedichten schreef Den Uyl recensies, tv-kritieken en reportages in tal van tijdschriften en dag- en weekbladen.

Een roman heeft hij nooit geschreven, hoewel *Een zwervend bestaan* (1978) min of meer in de buurt komt: het is geen verhalenbundel, maar een verzameling anekdotes die door een dunne rode draad bijeen worden gehouden. Een criticus noemde *Een zwervend bestaan* heel toepasselijk 'een autobiografische collage'.

Na *Een zwervend bestaan* schreef Den Uyl nog zes verhalenbundels, met als laatste *Het land is niet ondankbaar* (1989). Op 13 februari 1992 overleed hij, op 61-jarige leeftijd, aan een longemfyseem. Alle landelijke en regionale bladen besteedden aandacht aan de dood van de schrijver, 'de laconieke verteller van alledaagse waanzin' zoals *De Limburger* hem trefzeker karakteriseerde.

Daarna raakte Den Uyl min of meer in de vergetelheid: zijn werk werd niet herdrukt en het duurde tot 2004 voordat er een bloemlezing uit zijn verhalen verscheen onder de titel *Het reizen vereist sterke zenuwen*.

Inmiddels had de VPRO de Bob den Uyl Prijs voor het beste reisboek ingesteld. Sindsdien wordt deze prijs jaarlijks uitgereikt, in 2015 aan journalist en schrijver Michiel Krielaars voor *Het brilletje van Tsjechov*, een boek over het moderne Rusland.

Na *Het reizen vereist sterke zenuwen* verschenen ook in latere jaren nog enkele bloemlezingen die tamelijk goed verkocht werden en die de aandacht voor Bob den Uyl levend hielden.

Er waren in de tijd waarin Den Uyl als schrijver actief was meer auteurs die met een ironische blik naar de wereld keken. Simon Carmiggelt of Godfried Bomans bijvoorbeeld. Maar Den Uyl vormt met zijn werk toch een aparte categorie. Hij beschouwde zichzelf dan ook als de uitvinder van een eigen wet: de

Wet van Den Uyl: 'je vindt niet wat je zoekt, maar alleen dat alleen dat wat je niet zoekt.' Bij het zoeken naar de zin van het leven reisde hij meestal met het openbaar vervoer of per fiets, en altijd ging er dan wel iets mis, met min of meer rampzalige gevolgen. Den Uyl vraagt zich in zijn werk dan ook af of zijn reizen wel zin hebben, maar toch gaat hij steeds weer op weg. Tegen beter weten in bleef hij hopen dat er ergens in de wereld misschien iets zinvol in het bestaan zou zitten.

- Wikipedia over Bob den Uyl: https://nl.wikipedia.org/wiki/Bob_den_Uyl
- Documentaire over Bob den Uyl: <http://www.rijnmond.nl/programmas/rijnmond-documentaires/berichten/05-02-2013/tamelijk-gelukkig-over-de-alledaagse-waanzin->

2.2. De Wet van Den Uyl

Als je, zoals Bob den Uyl, van mening bent dat een mens nooit vindt wat hij zoekt, alleen dat wat hij niet zoekt, dan geloof je natuurlijk vooral in het toeval. Bij Bob den Uyl zijn de dingen wat ze zijn, hij denkt heel erg direct en 'down-to-earth' en heeft een afkeer van hogere krachten of gedachten.

In dit gedicht, de *proloog* waar de voorstelling van Al Dente mee begint, is dat meteen duidelijk:

INZICHT

Gezeten in een duinpan
beschouw ik met verwezen aandacht
een mier die zijn weg zoekt
tussen de nog net tot mijn lichaam
behorende
gebogen haren op mijn onderarm
en voor de zoveelste keer valt mij in
dat ik in een situatie als deze
geen enkele diepzinnige gedachte krijg
bijvoorbeeld nooit eens denk:
wat is de zin van het leven, of zo.
Zonder meer erken ik in deze
de superioriteit van vele denkers
die ik - laat ik het maar ruiterlijk bekennen -
niet eens altijd kan volgen.
Het enige dat ik wel eens denk is:
hé, daar loopt een mier.
Maar ik zal de allerlaatste zijn
om in deze gedachte iets oorspronkelijks
te zien.
Meer en meer overvalt mij in een situatie
als boven omschreven
(de mier, enz.)
een diepe rust.
Gelukkig, denk ik dan
er wordt niets van mij verlangd.

In een interview in het tijdschrift *Maatstaf* uit 1977 bekijkt Bob den Uyl zijn geboeidheid door het toeval met een ambachtelijke blik: iets waar hij vooral een praktisch nut in zag voor zijn schrijverschap: "Ja, het toeval, hè. Dat heeft een keer iemand geschreven, dat ik me daarmee bezighield, en toen heeft een arts uit Den Haag mij een boek over het toeval toegestuurd dat hij zelf geschreven had. Daarin wordt heel nauwkeurig vastgesteld wat wel toeval is en wat niet. Dat heb ik allemaal door zitten lezen, en toen wist ik er nog niks van. Wat is dat nou, het toeval? Ja, het is bij mij natuurlijk gedeeltelijk een houding die ik kan

gebruiken bij het schrijven, een houding die praktisch nut heeft. (...) Iedereen die terugkijkt op zijn leven, merkt dat het misschien niet zó anders is gelopen dan hij had gedacht, maar toch wel anders, onder andere omstandigheden, in een andere kleur, iets anders. Dat heeft ermee te maken. En ook iets als: ergens naartoe gaan waar je nog nooit geweest bent. Als je jong bent, ga je je daar een voorstelling van maken; maar die voorstelling klopt nooit. Daar klopt nooit ene donder van. Als je ouder wordt, dan maak je je geen voorstelling meer, omdat je weet dat die niet zal kloppen."

- Het volledige interview met Bob den Uyl: [http://www.dbnl.org/tekst/ maa003197801_01/ maa003197801_01_0023.php](http://www.dbnl.org/tekst/maa003197801_01/maa003197801_01_0023.php)

In het verhaal *De ontwikkeling van een woede*, uit de gelijknamige verhalenbundel (1972), komt het toevalsidee het sterkst naar voren en daar wordt op een bepaald moment ook De Wet van Den Uyl geïntroduceerd. In de bewerking van Al Dente komt het begin van dat verhaal voorbij, in stappen verdeeld over de voorstelling. Het begint met de acteurs Bram en Kees:

BRAM Duizenden jaren. Je zou duizenden jaren moeten leven. Dan zou het de moeite waard zijn je permanent op te stellen voor een bepaald object, zeg een dikke muur, of een solide hek, een jonge boom.

KEES Al die dingen worden oud en vergaan, vallen om, sterven of verbranden.

BRAM De bliksem kan erin slaan, een aardbeving kan ze vernielen, er kan een auto of een tank tegenop rijden. Zulke zaken hebben geen belang in zichzelf.

KEES Het is het toeval dat hier telt. Dat jij kijkt op het moment dat er wat met dat object gebeurt.

BRAM Dat toeval zou kunnen worden uitgesloten als je duizenden jaren leefde.

KEES In die periode, die duizenden jaren, terwijl je dag en nacht kijkt, moet er wel wat met dat voorwerp gebeuren. En als het gebeurt, dan zie jij het. Dan heb je het toeval te pakken gehad, en gereduceerd tot een te voorspellen gebeurtenis.

Verderop pakken de acteurs Robbert en Maaike de draad weer op, met het volgende stuk tekst:

ROBBERT Maar je leeft geen duizenden jaren. En zo krijg je het verschijnsel dat een vrij onbelangrijk voorval waarde krijgt, niet omdat het gebeurt, maar omdat jij het ziet gebeuren juist op dat verdwaalde ogenblik dat je aanwezig bent.

MAAIKE Duizenden jaren staat er een zwerfkei op de heide.

ROBBERT Jij komt erlangs, eigenlijk niet geneigd tot kijken.

MAAIKE Maar omdat er een hekje omheen staat waaraan een bordje hangt, met daarop de mededeling dat deze kei hier al sinds onheuglijke tijden staat, werp je onwillig een blik op dat brok steen.

ROBBERT En precies op dat ogenblik wordt die kei getroffen door een of ander vallend voorwerp, en splijt in tweeën.

MAAIKE Je hele leven had je naar die kei kunnen kijken zonder dat er ook maar iets plaatsvond.

ROBBERT Maar als je dan zonder opzet langs die steen loopt, barst-ie in stukken.

MAAIKE Het wonder is geschied. Je hebt de geheimzinnige, onverschillige, angstaanjagende macht van het toeval in

De gedachte dat iets moois of iets vreselijks precies gebeurt op het moment dat jij aanwezig of in de buurt bent, kent natuurlijk iedereen. En soms is dat de werkelijkheid en ontkomen mensen bijvoorbeeld ternauwernood aan een ramp, omdat ze in de file stonden en daardoor te laat waren voor het vliegtuig dat later crashte... Toeval? Toeval!

Bob den Uyl is niet de enige schrijver die geboeid is door de rol van het toeval. Een mooi voorbeeld geeft de schrijver Belcampo (1902-1990; pseudoniem van Herman-Pieter Schönfeld-Wichers). In zijn reisverhaal *De zwerftocht van Belcampo* arriveert hij in Italië op een bepaald moment bij de scheve toren van Pisa. En dan gaat het volgende door hem heen: "Anderhalf uur later kwam ik langs de scheve toren en dacht: net een ding om al die honderden jaren te wachten tot ik er langs kom en me dan pardoes te verpletteren. Maar hij wist zich te beheersen en bleef overeind."

In *Café Apfelstrudel* gaan de acteurs Hannah en Lieuwe verder:

HANNAH Of neem deze: je loopt op straat en er rijdt een man op een zware motorfiets met grote snelheid langs je heen.

LIEUWE Je doet een stap opzij, want je schrikt van het lawaai.

HANNAH Dertig meter verder knalt-ie in volle snelheid op een auto die de weg kruist en om duister blijvende redenen plotseling stilstaat. Een geweldige klap. De motorrijder wordt uit het zadel geslingerd, vliegt met een boog over de auto en slaat tien meter verder met zijn hoofd tegen de stoepwand.

LIEUWE Je kent die man niet.

HANNAH Hij is opgegroeid, trouwde, kreeg kinderen, keek soms naar de wolken, werd geopereerd aan zijn blindedarm, en vermaakte de gasten op feestjes doordat-ie zijn oorschelpen kon bewegen. En op het ogenblik van zijn onwaardige dood sta jij dertig meter van hem vandaan.

LIEUWE Je ziet het gebeuren.

HANNAH En je weet op datzelfde moment dat dit meer is dan een banaal verkeersongeluk.

LIEUWE Dat hele leven van die man...

HANNAH ... al die kosten en moeite...

LIEUWE ... dat leren en werken, dat eten en slapen...

HANNAH ... met vreugde, verdriet of verveling...

LIEUWE ... heeft er alleen maar toe geleid dat jij, een onbekende...

HANNAH ... getuige kon zijn van zijn dood.

Een minder dramatisch vervolg aan het verhaal komt verderop van Robbert en Hannah:

ROBBERT Of dat je, zoals mij laatst overkwam, in de douche een stuk zeep uit je handen laat glijden, en dat dat stuk zeep dan precies op een van zijn vier punten op de stenen vloer blijft staan.

HANNAH Je hele leven zou je aan de gang kunnen blijven met het laten vallen van gladde stukken zeep op natte stenen vloeren zonder dat dit verschijnsel zich zou voordoen. Als een ontevreden mens zou je sterven.

ROBBERT Maar gedachteloos mijn pezige lichaam inzendend kijk ik een ogenblik naar mijn voet om te zien of dat kleine plekje uitslag bij de grote teen er nog zit, of daar glijdt me zo'n onbenullig stuk zeep uit de hand en verricht voor mijn ogen niet minder dan een wonder.

HANNAH Een geweldig wonder waar ik niet om heb gevraagd en waar andere mensen misschien hun hele leven naar verlangen.

Hannah en Robbert (repetitiefoto)

Een zwerfkei die in stukken barst, een motorrijder die verongelukt, een brok zeep dat op een bizarre manier op de vloer belandt: het zijn stuk voor stuk bijzondere dingen die gebeuren, maar die pas ècht bijzonder worden door het feit dat

jij er getuige van was. Jouw aanwezigheid bij dat soort gebeurtenissen onttrekt zich aan de wiskundige kansberekening, die daar dus volkomen los van staat. Bram en Lieuwe maken dat duidelijk in de laatste scène die Al Dente uit *De ontwikkeling van een woede* in z'n bewerking gebruikte:

BRAM Voor een goed begrip moet hieraan worden toegevoegd dat zulke toevalligheden niet moeten worden verward met wiskundig voorspelbare gebeurtenissen, zoals het in handen krijgen van een *royal flush*. Je slikt misschien even als je zoiets overkomt, maar toch, als je lang genoeg pokert, gebeurt je dat onherroepelijk. Sterker nog: het is eerder een zekerheid dan toeval.

LIEUWE Alles bij elkaar word je wel gedwongen je af te vragen wat voor een vreemd spel er om je heen plaatsvindt zonder dat je in kunt grijpen. Je kunt natuurlijk...

BRAM ... vol verwondering...

LIEUWE ... of...

BRAM ... met de ogen van een pasgeboren kind...

LIEUWE ... om je heen blijven kijken, maar op een zeker ogenblik in je leven wil je toch wel eens weten wat er aan de hand is. En of er wel iets aan de hand is.

BRAM En bij dit streven is de wet van het toeval een grote steun.

LIEUWE Met enige overdrijving en zelfgenoegzaamheid zou ik deze wet...

BRAM ... De Wet van Den Uyl willen noemen.

LIEUWE Een gedegen formulering van deze wet zou ik aan anderen willen overlaten, maar in essentie komt het hierop neer:

BRAM Je vindt niet wat je zoekt...

LIEUWE ... maar alleen dat wat je niet zoekt.

Bij Bob den Uyl gaat het verhaal verder. Hij vertelt hoe hij van plan was om per fiets in Noord-Frankrijk te gaan zoeken naar voorwerpen uit de Eerste Wereldoorlog. Maar in de buurt van Venlo belandt hij midden in de nacht met zijn fiets in een slotgracht. De bodem is drassig en de walkant is twee meter hoog. Met veel moeite kan hij zich uiteindelijk op de kant hijsen met achterlating van een schoen en zijn

fiets. Hij maakt een taxirit naar Venlo, neemt daar een hotel, koopt een paar sportschoenen en gaat de volgende dag terug naar de slotgracht.

Zijn fiets staat nog in de sloot en wordt weer reisklaar gemaakt. En dan ineens ziet hij een mitrailleurband van Duitse makelij in de omwoelde kluiten van de slotgracht, aan het oppervlak gekomen door zijn wilde pogingen om 's nachts weer op de kant te raken.

Lieuwe en Kees (repetitiefoto)

Hier zien we De Wet van Den Uyl in volle werking: hoe is het anders te verklaren dat iemand die op zoek is naar spullen uit de Eerste Wereldoorlog, *zonder* te zoeken een overblijfsel vindt uit de Tweede Wereldoorlog?

Bram en Maaïke (repetitiefoto)

2.3. De voorstelling

Al Dente-regisseur Jos Nijhof is al jaren een grote fan van het werk van Bob den Uyl. Uit alle verhalen en gedichten koos hij er een flink aantal en die vlocht hij aan elkaar tot een avondvullende toneelvoorstelling. Op het eerste gezicht lijkt het alsof de voorstelling is opgebouwd uit allemaal losse scènes die onderling geen enkel verband hebben, maar dat is toch niet helemaal waar. Zoals gezegd: een rode draad die je in ieder geval kunt volgen, is die van het toevalsidee.

Daarnaast is de voorstelling opgesplitst in drie delen en in ieder deel staat één verhaal uit het werk van Den Uyl centraal dat een duidelijk

begin en een duidelijk einde heeft. Hieronder volgt een overzicht:

1. Café Apfelstrudel - deel een *Liefde en verraad*

Het leidende verhaal hierin is 'Alle begin is moeilijk' uit de bundel *Vreemde verschijnselen* (1978); dat verhaal gaat heeft als thema *overspel*, maar is vooral een verhaal over het schrijven van een (slecht) verhaal. Je zou het een *parodie* kunnen noemen op de Bouquet-reeks: romans en verhalen die bol staan van de clichés, maar die nooit écht ergens over gaan.

2. Café Apfelstrudel - deel twee *Wanhoop en verval*

Hier staat het eerste deel van het verhaal 'Drie manieren om de dood te ontlopen' centraal uit de bundel *Het landschap der levenden* (1984). het speelt zich af in een ziekenhuis, waar de patiënt van het kastje naar de muur wordt gestuurd, omdat de artsen en de andere medewerk(st)ers vooral bezig zijn met zichzelf. Je zou het alweer een *parodie* kunnen noemen, nu op het genre van de ziekenhuissoap (*Medisch Centrum West, ER*), al was die in de tijd van Bob den Uyl nog nauwelijks bekend. Een andere vergelijking die je kunt maken, is die met het werk van de Tsjechische schrijver Franz Kafka, die door Den Uyl enorm werd bewonderd. In zijn roman *Het proces* (1925) beschrijft Kafka een hoofdpersoon die het slachtoffer is van een ondoordringelijk rechtssysteem en een *absurde bureaucratie*.

3. Café Apfelstrudel - deel drie *Waarheid en waanzin*

Het laatste deel is een bewerking van het verhaal 'Leerzame mededelingen' uit een bundel met een typische Den Uyl-titel: *Gods wegen zijn duister en zelden aangenaam* (1975). De hoofdpersoon bevindt zich op een feest of een receptie - bij Al Dente een *vernissage*, de opening van een kunsttentoonstelling - waar hij, mede als gevolg van toenemend drankgebruik, de andere gasten provoceert en waar hij zichzelf steeds verder van de rest isoleert. Ook hier kun je spreken van een *parodie*. Dit keer wordt de minder mooie kanten van de kunstenaarswereld op de hak genomen, waar meningen, dom geklets en vriendjespolitiek soms vreemd door elkaar lopen.

Daarmee zijn de grote lijnen van van *Café Apfelstrudel* dus uitgezet. Maar tussendoor kom je nog van alles tegen: een paar merkwaardige dromen, een aantal bijzondere tips voor het maken van geslaagde fietstochten (de wielerfanaat Bob den Uyl schreef in 1970 het vermakelijke boekje *Wat fietst daar?*), enkele gebruiksaanwijzingen voor 'het intermenselijk contact', kroeggesprekken, fietsavonturen en nog veel meer. Neem plaats, kijk en luister goed, en laat je vooral verrassen door alles waar je *niet* op bent voorbereid!

3. CAFÉ APFELSTRUDEL: VOORBEREIDING

Algemeen

1. Bij het lezen van deze lesbrieff krijg je vast al een bepaald beeld van de voorstelling. Hoe zal het eruit zien? Wat zal er allemaal gebeuren? Schrijf op wat jouw ideeën en verwachtingen zijn en vergelijk die met die van een klasgenoot.
2. Bekijk de poster / de flyer van *Café Apfelstrudel*. Wat zie je? Welke elementen van de poster kun je na deze lesbrieff al begrijpen, welke (nog) niet?
3. De ondertitel van *Café Apfelstrudel* luidt: 'Een verzameling verhelderende samenspraken op basis van teksten van Bob den Uyl'. Ga na wat Al Dente met 'verhelderende samenspraken' bedoeld kan hebben: moeten we dat begrip *serieus* nemen of is hier sprake van *ironie*? (Bob den Uyl zelf schreef overigens een verhaal dat 'Verhelderende kronieken' heet en een ander verhaal dat 'Een leerzame samenspraak' heet)

Toneelgroep Al Dente

4. Leg uit wat jij je voorstelt bij de volgende zin:
Kenmerkend voor Al Dente is de directe, confronterende manier van acteren, waarbij de acteurs zich niet verstoppen achter hun personage, en waarbij het proces - theater maken - zichtbaar blijft in het product - de voorstelling.
5. Leg uit wat volgens jou de regisseur bedoelt met zijn motto 'Probeer het niet te zijn, probeer het te spelen'. Denk, om je gedachten te bepalen, aan het 'omgekeerde' motto dat een regisseur zou kunnen hebben: 'Probeer het niet te spelen, probeer het te zijn'.

Café Apfelstrudel

2.1. Bob den Uyl

6. In de tekst staat dat Bob den Uyl zich van een schrijver van verhalen met *surrealistische* elementen ontwikkeld heeft tot een *realist*. Ga na wat de begrippen 'surrealisme' en 'realisme' betekenen en probeer te bedenken of de afwisseling van surrealisme en realisme ook in de voorstelling van Al Dente aanwezig zal zijn.
7. Een criticus noemde het boek *Een zwerfend bestaan* 'een autobiografische collage'. Ga na wat de begrippen 'auto-

biografisch' en 'collage' betekenen en probeer te voorspellen of het autobiografische karakter van Den Uyls werk ook in de voorstelling van Al Dente naar voren zal komen en of ook de voorstelling de vorm zal hebben van een collage. Licht je antwoord toe.

2.2. De Wet van Den Uyl

8. In het verhaal *De ontwikkeling van een woede* worden verschillende voorbeelden van 'toeval' gegeven. Kun je uit eigen ervaring een voorbeeld geven van iets (heel) toevalligs dat je ooit hebt meegemaakt? Leek de rol van het toeval daarbij op de rol van het toeval waar Bob den Uyl het over heeft? Licht je antwoord toe.

2.3. De voorstelling

9. De drie delen waaruit de voorstelling is opgebouwd hebben alle drie één verhaal dat leidend is. Alle drie de verhalen worden een *parodie* genoemd. Leg uit wat een parodie is en waar het 'parodistische' karakter van elk verhaal zich op richt.
10. Noteer (zoek eventueel op) wat de volgende begrippen betekenen:
 - *cliché*
 - *absurd*
 - *bureaucratie*
 - *vernissage*

Muurschildering met het rapport uit 1939-1940 van Bob den Uyl aan de voormalige gemeentebibliotheek in Rotterdam

4. CAFÉ APFELSTRUDEL: VERWERKING

Recensie schrijven

Over de voorstelling *Café Apfelstrudel* van Al Dente ga je een recensie schrijven. Een recensie is een kritische beschouwing over een kunstuiting (concert, tentoonstelling, boek), in dit geval dus een theatervoorstelling.

Belangrijk is, dat je jezelf zowel tijdens het kijken als na afloop een mening vormt over de voorstelling: 'Wat vind ik er nou eigenlijk van?'

De volgende aspecten komen in een theaterrecensie vrijwel altijd aan bod:

1. De *feiten* (titel van de voorstelling, naam van de schrijver, naam van de groep, naam van de regisseur, namen van enkele speler(s), datum waarop de voorstelling is bijgewoond, plaats waar de voorstelling is bijgewoond)
2. De *inhoud* (waar de voorstelling in grote lijnen over gaat)
3. Het *thema* (waar het in de voorstelling om gaat)
4. De *regie* (hoe de regisseur is omgegaan met de tekst, welke keuzes hij heeft gemaakt)
5. De *vorm* of de *enscenering* (decor, kleding, belichting, technische middelen, muziek)
6. Het *spel* van de individuele acteurs (levendigheid, mimiek, spelplezier, geloofwaardigheid)
7. Een *algemeen eindoordeel* over de voorstelling

De mening die je hebt over alle onderdelen van de voorstelling probeer je natuurlijk zoveel mogelijk te onderbouwen.

Met andere woorden: door middel van *argumenten* geef je aan waarom je bepaalde dingen goed, minder goed of zelfs slecht vindt.

Ga er vanuit dat je recensie geplaatst wordt in een jongerentijdschrift; je *doelgroep* wordt dus gevormd door mensen van ongeveer jouw leeftijd.

De opbouw van je recensie is aldus:

Titel ('Kop')

1. *Eerste alinea*: inleiding
Hierin: de feiten (1) en de inhoud (2)
2. *Tweede alinea*: beoordeling
Hierin: je mening over thema (3) en regie (4)
3. *Derde alinea*: beoordeling
Hierin: je mening over enscenering (5) en spel (6)
4. *Vierde alinea*: beoordeling
Hierin: je eindoordeel (7)

Je recensie wordt beoordeeld op basis van de volgende criteria:

1. Heldere alinea-indeling (binnen de alinea regels volmaken; tussen de alinea's en na de titel een regel overslaan)
2. Inhoud (alle aspecten worden afdoende besproken)
3. Kwaliteit van de argumentatie
4. Correcte spelling
5. Rekening gehouden met de doelgroep